

Sygn. akt: III AUa 1748/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Naze

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSA Iwona Szybka (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013 r. w Łodzi

sprawy **B. P. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 4 października 2012 r., sygn. akt: VIII U 854/12,

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 1748/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawcy na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury od dnia 22 lipca 2011 roku, to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił 24 lata i 1 miesiąc okresów składkowych oraz 11 miesięcy okresów nieskładkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74,00 %, zaś wysokość miesięczna świadczenia została ustalona na kwotę 1455,84 złotych brutto. ZUS nie przyjął minimalnego wynagrodzenia za okres od 01.01 1963 roku do 31.12.1967 roku, gdyż w tym okresie wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych.

Od powyższej decyzji B. P. (1) odwołał się w dniu 4 listopada 2011 roku i wniósł o jej zmianę i przeliczenie świadczenia przy przyjęciu okresu zatrudnienia w okresie od 1 stycznia 1963 roku do 31 marca 1969 roku w Kółku Rolniczym w Z. gmina K. jako traktorzysta.

Zaskarżonym wyrokiem z 4 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w pkt 1 zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury B. P. (1) przez obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia przy uwzględnieniu składki na ubezpieczenie z okresu 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, w następujących kwotach za niżej wskazane lata: 1963 rok - 8 850 złotych; 1964 rok - 9 000 złotych; 1968 rok - 15 595 złotych; 1971 rok - 12 000 złotych; 1974 rok - 34 262 złote; 1975 rok - 38 714 złotych; 1976 rok - 49 647 złotych; 1977 rok - 47 701 złotych; 1978 rok - 53 927 złotych; 1979 rok - 54 385 złotych; 1980 rok - 56 665 złotych; 1981 rok - 101 048 złotych; 1982 rok - 83 950 złotych; 1983 rok - 151 322 złote; 1984 rok - 173 124 złote; 1985 rok - 174 656 złotych; 1986 rok - 199 266 złotych; 1987 rok - 234 441 złotych; 1988 rok - 454 399 złotych; 1989 rok - 1601847 złotych. W punkcie 2 oddalił odwołanie w pozostałej części.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

B. P. (1) urodził się w dniu (...)roku. Ubezpieczony świadczył pracę wyłącznie na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 stycznia 1963 roku do 31 marca 1969 roku w Kółku Rolniczym w Z. jako traktorzysta, od 1 kwietnia 1969 roku do 31 grudnia 1973 roku jako mechanik - traktorzysta w M. (...) w M. oraz od 1 stycznia 1974 roku do 25 maja 1990 roku jako mechanik i magazynier w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. następcy prawnego Kółka Rolniczego w Z.. W okresie od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku oraz od 1 grudnia 1968 roku do 30 marca 1969 roku B. P. (1) świadczył pracę w wymiarze poniżej 1/2 etatu. W pozostałych okresach zatrudnienia wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

Za lata 1963 - 1967 składki do ZUS za trzech pracowników były odprowadzane bezimiennie.

W okresie od 26 kwietnia 1966 roku do 17 października 1967 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. ubezpieczony uzyskał wynagrodzenie w następującej wysokości: w 1974 roku - 34.262 zł.; w 1975 roku - 38.714 zł.; w 1976 roku - 49.647 zł.; w 1977 roku - 47.701 zł.; w 1978 roku - 53.927 zł.; w 1979 roku - 54.385 zł.; w 1980 roku - 56.665 zł.; w 1981 roku - 101.048 zł.; w 1982 roku - 83.950 zł.; w 1983 roku - 151322 zł.; w 1984 roku - 173.124 zł.; w 1985 roku - 174.656 zł.; w 1986 roku - 199.266 zł.; w 1987 roku - 234.441 zł.; w 1988 roku - 454.399 zł.; w 1989 roku - 1601.847 zł.; w 1990 roku - 1439.080 zł. Wnioskodawca w okresach od 26 maja 1990 roku do 30 czerwca 1992 roku oraz od 1 stycznia 1991 roku do 31 grudnia 2003 roku pracował w gospodarstwie rolnym i odprowadzał składki do KRUS. W okresie od 1 maja 1992 roku do 31 stycznia 1993 roku B. P. (1) świadczył pracę na podstawie umowy o pracę w (...) Spółdzielni PPHU. Z tytułu pracy u wskazanego pracodawcy uzyskał on następujące wynagrodzenie: w 1992 roku - 12.000.000 zł; w 1993 roku - 1.500.000 zł.

W niżej wskazanych latach minimalne wynagrodzenie pracowników odnośnie wnioskodawcy wyniosło: w 1963 roku - 8850 zł.; w 1964 roku - 9000 zł.; w 1965 roku - 9000 zł.; od 1 stycznia do 25 kwietnia 1966 roku - 2875 zł.; od 18 października do 31 grudnia 1967 roku - 2084,00 zł.; od 1 marca do 30 listopada 1968 roku - 15595 zł.; od 1 kwietnia do 31 grudnia 1969 roku - 1040,00 zł.; w 1970 roku - 10350,00 zł.; w 1971 roku - 12000,00 zł.; w 1972 roku - 12000,00 zł.; w 1973 roku - 12000,00 zł. Zaskarżoną decyzją z dnia 6 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawcy na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury od dnia 22 lipca 2011 roku. Do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił 24 lata i 1 miesiąc okresów składkowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74,00%. Do okresów ubezpieczenia nie zaliczono okresów pracy: od 1.01.1963 roku do 31.12.1967 roku w Kółku Rolniczym w Z. z uwagi na fakt, że ubezpieczony nie został wówczas zgłoszony do ubezpieczenia oraz od 01. do 02.1968 roku i 12.1968 roku do 03.1969 roku, gdyż w tych okresach zatrudniony był w wymiarze mniejszym niż 1/2 etatu oraz okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 26.05.1990 roku do 31.12.2003 roku. Do emerytury przyjęto część składkową świadczenia rolniczego za okres pracy w gospodarstwie rolnym, to jest za 20 lat, 6 miesięcy. ZUS nie przyjął minimalnego wynagrodzenia za okres od 01.01.1968 roku do 28.02.1968 roku oraz od 01.12.1968 roku do 31.03.1969 roku oraz od 01.01.1963 roku do 31.12.1967 roku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w dniu 6 sierpnia 2012 roku, dokonał hipotetycznego wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy, z uwzględnieniem wynagrodzenia z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, to jest lat 1963 - 1964, 1968, 1971, 1974 - 1989, przy przyjęciu minimalnego wynagrodzenia w j.g.u. za okres od 1 stycznia 1963 roku do 31 grudnia 1967 roku z wyłączeniem okresu odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej od 26 kwietnia 1966 roku do 17 października 1967 roku. Ponadto za okres od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku i od 1 grudnia 1968 roku do 31 marca 1969 roku nie przyjęto minimalnego wynagrodzenia w j.g.u. z uwagi na fakt, że w wyżej wymienionych okresach zatrudnienie nie wynosiło przynajmniej 1/2 etatu. Tak obliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74,23 % i okazał się wyższy od dotychczasowego.

Wskaźnik ten został wyliczony przy przyjęciu kwot: w 1963 roku - 8850 zł; w 1964 roku - 9000 zł., a w pozostałych latach tj. 1968, 1971, 1974 - 1989, kwot przyjętych przez ZUS w dotychczasowym wyliczeniu. Sąd Okręgowy stan faktyczny ustalił w oparciu o zaświadczenie wystawione przez Kółko Rolnicze w Z. z dnia 19 marca 1974 roku, umowę o pracę, angaże, dokumenty załączone do akt sprawy i do akt emerytalnych ZUS, w tym dokumenty źródłowe w postaci: protokołu przesłuchania, wykazu obrotów, wykazu podstawy wymiaru składek, deklaracji rozliczeniowej, polecenia księgowania oraz potwierdzenia ubezpieczenia pracowników z dnia 2 sierpnia 2012 roku, z którego wynika, że tylko i wyłącznie w okresie od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku oraz od 1 grudnia 1968 roku do 30 marca 1969 roku B. P. (1) pracował poniżej 1/2 etatu. Dokumenty te nie zostały skutecznie zakwestionowane przez żadną ze stron, a więc stanowią one pełnowartościowy materiał dowodowy. Ponadto Sąd uwzględnił także o zeznania wnioskodawcy i świadka S. J.. Zeznania wnioskodawcy i świadka są logiczne, spójne i korelują ze sobą oraz z pozostałym materiałem dowodowym, a szczególnie ze świadectwem pracy z dnia 5 października 2001 roku oraz świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27 grudnia 2001 roku, z których bezsprzecznie wynika, że wnioskodawca w okresie od 1 stycznia 1963 roku do 25 kwietnia 1966 roku i od 18 października 1967 roku do 31 grudnia 1967 roku, od 1 marca 1968 roku do 30 listopada 1968 roku oraz od 1 kwietnia 1969 roku do 31 grudnia 1973 roku świadczył pracę na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy (za wyjątkiem okresów od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku oraz od 1 grudnia 1968 roku do 30 marca 1969 roku ustalonych na podstawie dokumentów - przedstawionych przez ZUS oraz okresu odbywania służby wojskowej od 26 kwietnia 1966 roku do 17 października 1967 roku). Sąd Okręgowy podkreślił, że świadek S. J. pochodzi z tej samej wioski, co wnioskodawca i bezpośrednio współpracował z ubezpieczonym do 1968 roku w Kółku Rolniczym w Z. i jest zorientowany co do charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w tym zakładzie pracy oraz w wymiarze świadczonej przez niego pracy. Stanowi tym samym wiarygodne źródło dowodowe. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne. Powołał się na art. 27, art. 15 ust. 1 i ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm) i wskazał, że jeśli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument. Judykatura stoi przy tym na ugruntowanym stanowisku, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty. Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że z dokumentów źródłowych w postaci: protokołu przesłuchania, wykazu obrotów, wykazu podstawy wymiaru składek, deklaracji rozliczeniowej, polecenia księgowania oraz potwierdzenia ubezpieczenia z dnia 2 sierpnia 2012 roku bezsprzecznie wynika, że B. P. (1) tylko i wyłącznie w okresach od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku oraz od 1 grudnia 1968 roku do 30 marca 1969 roku w Kółku Rolniczym w Z. i M. (...) w M. pracował poniżej 1/2 etatu. Natomiast z dokumentów przedłożonych przez B. P. (1) w postaci: świadectwa pracy z dnia 5 października 2001 roku oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27 grudnia 2001 roku wynika, że wnioskodawca pracował na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy zaś nie zakwestionował powyższych dokumentów i nie wykazał wbrew treści świadectw pracy, że

również w pozostałych spornych okresach ubezpieczony świadczył pracę poniżej 1/2. Również z zeznań świadka S. J. i wnioskodawcy wynika, że ubezpieczony pracował wówczas w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest od 1963 roku do 1967 roku oraz w późniejszym okresie. Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że za lata 1963 - 1967 składki do ZUS za trzech pracowników były odprowadzane bezimiennie. W świetle treści wskazanego wyżej świadectwa pracy z dnia 5 października 2001 roku i innych dokumentów wobec braku możliwości udokumentowania wysokości osiągniętych zarobków w okresie pozostawania w stosunku pracy od 1 stycznia 1963 roku do 1969 roku w Kółku Rolniczym w Z. oraz w M. (...) w M. należało przyjąć minimalne wynagrodzenie pracowników z wyłączeniem okresu odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej od 26 kwietnia 1966 roku do 17 października 1967 roku oraz okresu od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku i od 1 grudnia 1968 roku do 31 marca 1969 roku, kiedy ubezpieczony świadczył pracę poniżej 1/2 etatu. Ustalenie w podany wyżej sposób zarobków w spornym okresie, spowodowało wzrost wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury obliczonego z 20 najkorzystniejszych lat wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu z 74,00 % do 74,23 %, co w rezultacie dało wyższą kwotę świadczenia, potwierdzając tym samym w części zasadność odwołania B. P. (1). Natomiast odwołanie w zakresie przyjęcia minimalnego wynagrodzenia w okresie, gdy ubezpieczony odbywał służbę wojskową oraz, gdy świadczył pracę poniżej 1/2 etatu, co wykazał ZUS, w okresach od 1 stycznia 1968 roku do 28 lutego 1968 roku oraz od 1 grudnia 1968 roku do 30 marca 1969 roku dokumentami źródłowymi i potwierdzeniem ubezpieczenia Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił jako bezzasadne

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy. Zaskarżył wyrok w części dotyczącej pkt. 1, w którym Sąd uznał, iż do wyliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy należy przyjąć wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu z uwzględnieniem jako wynagrodzenia za rok 1963 kwoty 8850 zł i za rok 1964 kwoty 9000 zł. Apelujący postawił zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 233 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz dokonanie oceny zgromadzonego materiału w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i art. 328 § 2 kpc poprzez niewskazanie dlaczego niektórym dowodom tj. przekazanej przez organ rentowy dokumentacji będącej podstawą wydania zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia, w tym zeznaniom księgowej Kółka Rolniczego w Z. Sąd odmówił wiarygodności oraz zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyjęcie do wyliczenia wysokości wynagrodzenia najniższego za okresy, które nie zostały uznane jako okresy składkowe. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania. W uzasadnieniu podał, że decyzją z dnia 6.10.2011 r. przyznano prawo do emerytury B. P. (1). Przy wyliczeniu wysokości świadczenia przyjęto jako składkowy okres zatrudnienia w Kółku Rolniczym w Z. od 1.03.1968 do 30.11.1969. Natomiast nie uwzględniono jako okresu zatrudnienia w Kółku Rolniczym w Z. okresu:

- od 1.01.1968 do 29.02.1968 oraz od 1.12.1968 do 31.03.1969, ponieważ wnioskodawca w tym czasie wykonywał zatrudnienie w wymiarze niższym niż 1/2 etatu oraz od 1.01.1963 do 31.12.1967, ponieważ w tym czasie B. P. (1) nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych. Podstawę powyższego stanowiło poświadczenie z dnia 26.07.2011 (k: 47-49), które zostało wydane na podstawie dokumentacji źródłowej pochodzącej od płatnika oraz dokumentacji związanej z kontrolą przeprowadzoną u płatnika w 1969. Od decyzji zostało wniesione odwołanie, w którym wnoszono o przeliczenie świadczenia, ponieważ w latach 1963-69 pracował w K. R. w Z.. Przy tak sprecyzowanym odwołaniu należy uznać, iż B. P. (1) wnosił o uwzględnienie powyższego okresu jako składkowego, a ponadto uwzględnienie przy wyliczeniu wysokości emerytury również kwot osiąganego wynagrodzenia. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję uznając, iż przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy należy za lata 1963 i 1964 przyjąć najniższe wynagrodzenie i oddalił odwołanie w pozostałej części, a więc także w części dotyczącej stażu pracy tj. również uwzględnienia okresu zatrudnienia w Kółku Rolniczym przed 1968 rokiem. Jeżeli Sąd nie wskazał w wyroku, iż należy uznać jako składkowy okres zatrudnienia w Kółku Rolniczym w Z. od 1.01.1963 do 25.04.1966 i od 18.10.1967 do 31.12.1967 to należy przyjąć, iż Sąd uwzględnił przy wyliczeniu wysokości emerytury wynagrodzenia za okresy (1963-1964), które nie zostały uwzględnione jako składkowe. Ponadto nie można podzielić poglądu Sądu, że wnioskodawca w latach 1963 - 1967 pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Kółku Rolniczym w Z.. Sąd kompletnie pominął przesłaną dokumentację, która była podstawą do wydania zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia. Jak wynika z powyższej

dokumentacji, w 1969 roku organ rentowy przeprowadził kontrolę w Kółku Rolniczym, w wyniku której ustalono, że dotychczas nikt nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych. Z zapisów na koncie płatnika wynika, że B. P. (1) nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych choć powinien zostać zgłoszony od 1968 i w wyniku kontroli został zgłoszony do ubezpieczeń. Z zeznań złożonych przez księgową przed organem rentowym wynika liczba godzin przepracowanych przez B. P. (1) w 1968 r., z których wynika, że w miesiącach 01-02 i 12.1968-03.1969 praca była wykonywana poniżej 1/2 etatu. Ponadto co niezwykle istotne księgową Z. Ż. w 1969 r. zeznała, iż umowa o pracę została zawarta w dniu 1.01.1968 tylko z B. P. (1), w 1967 roku pracownicy byli zatrudnieni dorywczo i umów o pracę, względnie zlecenia z nimi nie zawierano. Nie sposób zaaprobować ustalenia, iż w latach 1963-1967 składki za 3 pracowników były odprowadzane bezimiennie, ponieważ z załączonej dokumentacji wynika wprost, iż przed 1968 rokiem nikt nie był zgłoszony do ubezpieczenia społecznego, a ponadto, gdyby płatnik zatrudniał 3 pracowników to składałby deklaracje imienne i ustalenie przez Sąd, iż płatnik miałby składać deklaracje bezimiennie jest sprzeczne z obowiązującymi wówczas przepisami. W ocenie skarżącego przyjęcie jako dowodu potwierdzającego zatrudnienie w latach 1.01.1963-31.12.1967 świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach również przekracza zasady swobodnej oceny dowodów, ponieważ o niewiarygodności tych dokumentów świadczy wprost, okoliczność nie wykazania okresów pracy w wymiarze poniżej 1/2 etatu, a w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach również wykazanie okresu 03-06 i 12.1968 tj. miesięcy, w których ubezpieczony przepracował odpowiednio 98, 125, 114, 86 i 53 godziny (w tym okresie bezsporne jest również dla Sądu, iż ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach). Jako okresy pracy w szczególnych warunkach uwzględniono okres bez wyłączenia okresu odbywania służby wojskowej.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna i skutkuje zmianą zasakrzonego wyroku i oddaleniem odwołania.

Trafny okazał się zarzut naruszenia art. 233 kpc.

Jak wynika z akt rentowych ZUS sporną decyzją wysokość emerytury wnioskodawcy została obliczona z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych, tj. 1968, 1970, 1971, 1972, 1974-1989. ZUS ustalił, że wysokość podstawy wymiaru składki wynosi: w 1968 roku - 15 595 złotych, w 1970 roku - 10 350 złotych, w 1971 roku - 12 000 złotych, w 1972 roku - 12 000 złotych, w 1974 roku - 34 262 złote; w 1975 roku - 38 714 złotych, w 1976 roku - 49 647 złotych, w 1977 roku - 47 701 złotych, w 1978 roku - 53 927 złotych, w 1979 roku - 54 385 złotych, w 1980 roku - 56 665 złotych, w 1981 roku - 101 048 złotych, w 1982 roku - 83 950 złotych, w 1983 roku - 151 322 złote, w 1984 roku - 173 124 złote, w 1985 roku - 174 656 złotych, w 1986 roku - 199 266 złotych, w 1987 roku - 234 441 złotych, w 1988 roku - 454 399 złotych i w 1989 roku - 1601847 złotych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74%. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy pozostawił w niezmienionej wysokości podstawę wymiaru składek w latach: 1968, 1971, 1974-1989. Jedyne zmiany jakie wprowadził dotyczą zastąpienia w wyliczeniach roku 1970 i 1972 rokiem 1963 i 1964. Sąd Okręgowy wyliczył podstawę wymiaru składek także z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych, ale w miejsce roku 1970 i 1972 przyjął rok 1963 i 1964. Wobec nie udowodnienia przez wnioskodawcę wysokości zarobków w roku 1963 i 1964, Sąd Okręgowy przyjął do wyliczenia wysokości emerytury wynagrodzenie najniższe na podstawie art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tak obliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74,23 % i okazał się wyższy od dotychczasowego. Jako udowodnioną zebrany w sprawie materiałem dowodowym uznał Sąd I instancji okoliczność, że w roku 1963 i 1964 B. P. (1) pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę w Kółku Rolniczym w Z. jako traktorzysta. Powyższego ustalenia Sąd Okręgowy dokonał na podstawie świadectwa pracy z dnia 5 października 2001 roku oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27 grudnia 2001 roku, a także zaświadczenia wystawionego przez Kółko Rolnicze w Z. z dnia 19 marca 1974 roku, umowy o pracę, zeznań świadka S. J. i wnioskodawcy, z których to dowodów wynika, zdaniem Sądu Okręgowego, że ubezpieczony pracował w roku 1963 i 1964 w pełnym wymiarze czasu pracy. Z tym ustaleniem Sądu Okręgowego nie zgodził się organ rentowy i zarzucił, że dokonując ustaleń odnośnie zatrudnienia wnioskodawcy w latach 1963-1967 Sąd Okręgowy pominął przesłaną dokumentację, która była podstawą do wydania zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia. Jak wynika z powyższej dokumentacji, w 1969 roku organ rentowy przeprowadził kontrolę w Kółku Rolniczym, w wyniku

której ustalono, że dotychczas nikt nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych. Z zapisów na koncie płatnika wynika, że B. P. (1) nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych choć powinien zostać zgłoszony od 1968 i w wyniku kontroli został zgłoszony do ubezpieczeń. Ponadto podniósł, że z zeznań złożonych przez księgową Z. Ż. w 1969r. (przed organem rentowym) wynika, że w styczniu, lutym i grudniu 1968 r. oraz w styczniu, lutym i marcu 1969 wnioskodawca wykonywał pracę poniżej 1/2 etatu. Z zeznań tych wynika też, że w 1968 r. tylko z B. P. (1) została zawarta umowa o pracę i było to w dniu 1.01.1968. oraz, że w 1967 roku pracownicy byli zatrudnieni dorywczo i umów o pracę, względnie zlecenia z nimi nie zawierano. Skarżący podniósł też, że przyjęcie jako dowodu potwierdzającego zatrudnienie w latach 1.01.1963-31.12.1967 świadectwa pracy oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach przekracza zasady swobodnej oceny dowodów, ponieważ o niewiarygodności tych dokumentów świadczy wprost, okoliczność nie wykazania okresów pracy w wymiarze poniżej 1/2 etatu, a w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach również wykazanie okresu 03-06 i 12.1968 tj. miesięcy, w których ubezpieczony pracował odpowiednio 98, 125, 114, 86 i 53 godziny.

Zgodnie z treścią art. 15 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. W myśl art. 15 ust. 2a jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za konieczne uzupełnić postępowanie dowodowe i przesłuchał w charakterze świadka G. M., która sporządziła świadectwo pracy i świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, na okoliczność pracy wnioskodawcy w Kółku Rolniczym w Z.. Z zeznań G. M. złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 27 listopada 2013r. wynika, że nie ma ona żadnej wiedzy na temat pracy B. P. (1) w Kółku Rolniczym w Z.. Wypisując świadectwo pracy i świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, pierwsze w dniu 5 października 2001r., a drugie w dniu 27 grudnia 2001r. i potwierdzając, że wnioskodawca pracował w Kółku Rolniczym w Z. w okresie od 1 stycznia 1963r. do 1969r. oparła się tylko na znajdującym się w aktach osobowych B. P. (1) kwestionariuszu osobowym. Przy czym nie wiedziała kto ten kwestionariusz wypełnił. Sama z wnioskodawcą w K. nie pracowała. Zatem ocena tych świadectw musi obejmować okoliczności, w których doszło do ich napisania. Skoro bowiem nie wiadomo kto wypisał kwestionariusz osobowy, a G. M. oparła się na tym kwestionariuszu, a jednocześnie nie pracowała nigdy z wnioskodawcą, to ocena prawna powyższych dokumentów musi być szczególnie ostrożna i dokładna. Należy zatem skonfrontować te świadectwa z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a w szczególności z zeznaniami Z. Ż., zeznaniami S. J. i deklaracjami rozliczeniowymi znajdującymi się w aktach rentowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego materiał dowodowy zebrany w sprawie nie pozwala na ustalenie, że B. P. (1) pracował od 1.01.1963r. do 31 grudnia 1964r. w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę jako traktorzysta w K. R. w Z., a wysokość jego zarobków w tych latach wynosiła minimalne wynagrodzenie pracowników. Z zeznań Z. Ż. wynika, że pracowała w Kółku Rolniczym w Z. od 1967r. Kółko zatrudniało pracowników dopiero od 1968r. W 1967r. pracownicy byli zatrudniani dorywczo. Z kolei z innych dokumentów znajdujących się w aktach rentowych wynika, że B. P. (2) był zatrudniony w Kółku Rolniczym w Z., ale w miesiącach styczeń-luty i grudzień 1968 oraz styczeń, luty i marzec 1969 w wymiarze poniżej 1/2 etatu. Świadek S. J. zeznał natomiast: "myślę, że wnioskodawca zaczął pracę na umowę o pracę w kółku od 1962 bądź od 1963 r.". Jednocześnie świadek nie wiedział, że wnioskodawca odbywał służbę wojskową. Także i sam wnioskodawca wyjaśniając informacyjnie nie pamiętał, że był w wojsku, a zeznając w charakterze strony pomylił daty odbywania służby wojskowej. Zatem z powyższego materiału dowodowego nie sposób ustalić pewnie i jednoznacznie, że wnioskodawca pracował w Kółku Rolniczym roku 1963 i 1964. Nie tylko to ustalenie jest niemożliwe. Niemożliwe jest też ustalenie, że wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę i, że pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd Okręgowy ustalił, że w roku 1963 i 1964 wnioskodawca pracował w Kółku Rolniczym w Z., że pracę wykonywał na podstawie umowy o pracę, a ponadto, że pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. To ustalenie bowiem dało dopiero sądowi prawną możliwość zastosowania art. 15 ust.

za ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe ustalenie nie ma żadnego oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym. Nie pozwala na nie także zaświadczenie zarządu Kółka Rolniczego w Z. z dnia 19 marca 1974r., bowiem z zaświadczenia tego nie wynika ani na podstawie jakiej umowy wnioskodawca świadczył pracę, ani jaki był wymiar czasu tej pracy, a przecież tylko ustalenie, że wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracownik uprawniało Sąd Okręgowy do dokonania przeliczenia jak w zaskarżonym wyroku.

Reasumując, uznać należy, że wnioskodawca nie udowodnił, że pracował jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy w Kółku Rolniczym w Z. w roku 1963 i 1964, a skoro tak, to prawnie niemożliwe jest obliczenie wysokości jego emerytury w sposób wskazany w zaskarżonym wyroku. Stąd też zarzut naruszenia art. 15 ust. 2a okazał się zasadny.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 par. 1 kpc orzekł jak w sentencji.

Sędziowie Przewodniczący